

[Erik Appel.]

saaledes steget med 78,4 pCt. fra før Krigen. En Del af Elevbetalingen udredes af Staten som personligt Tilskud til Eleverne. Antallet af Ansøgninger om Statstilskud ligger højt i Forhold til Elevtallet. Det samlede Elevtal ligger i de sidste Aar omkring 9 000. Til Sommerskolen 1946 og Vinterskolen 1946—47 indkom i alt ca. 7 000 Ansøgninger, hvilket udgør noget nær 78 pCt. af samtlige tilmeldte Elever. Af de 7 000 fik 4 400 Understøttelse. Det vil sige 63 pCt.

Jeg kan i Sammenhæng hermed bemærke, at Udvalget har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med de af Ministeriet foreslaaede Ændringer i Skalaen til Udregning af den berettigede Understøttelse til Elever, der søger Tilskud fra Staten.

Ved første Behandling af dette Lovforslag blev det af flere af Ordførerne udtalt, at Tilskud til Elever ikke blot skal tildeles efter Trang, men gives som Opmuntring. Det er mig en Tilfredsstillelse at kunne meddele det høje Ting, at de foreslaaede Ændringer i Skalaens Satser alle imødekommer det nævnte Synspunkt.

Alt i alt maa det siges, at Staten giver et rimeligt Tilskud til Folkehøjskoler og Landbrugsskoler. Dette Tilskud forhøjes ved de nu foreslaaede Ændringer i ret betydelig Grad, dels gennem Bortfald af det tidligere Loft paa 12 000 Kr., dels gennem Tilskud til Forstanderløn. Den første Ændring kommer de store Skoler til gode og maatte anses for en Nødvendighed, for at Lærerlønnens Stigning kunde blive effektiv. Den anden Ændring vil især blive mærkbar for de smaa Skoler. Det er af Hensyn til de mindre Skoler, at Udvalget har tiltraadt Ændringen i Punkt 3, hvor „Lønning som Seminarielærere“ som Betingelse for Alderstillæg til baade Forstandere og Lærere ændres til: „Lønning som „andre Lærere“ efter Lærerlønningssloven“. Personlig er jeg ikke overbevist om, at man derved gavner de smaa Skoler. Jeg vil mene, at en Betingelse for, at de kan arbejde sig op til større Skoler, er, at de har en fast Lærer, der ikke af Hensyn til højere Lønning føler sig drevet til at søge Ansettelse ved en større Skole.

Jeg mener paa Udvalgets Vegne at kunne udtale, at man værdsetter de mindre Skolers Betydning som folkelige Centrere og ønsker dem opretholdt. Paa nogen Udjævning af Elevtallene gennem fastsatte Maksima paa de store Skoler har Udvalget ikke kunnet indgaa, idet man maa mene, at en Afledning af Tilstrømningen af Elever kun kan ske ad fri Vej. Det er mig bekendt, at Forstandere for overfyldte Skoler henviser

Elever til andre Skoler. Maaske kunde det være betimeligt, om alle de Elever, der søger Understøttelse, samtidig med Ansøgningskemaet fik tilstillet en Fortegnelse over Folkehøjskoler og Landbrugsskoler med Opgivelse af Forstandernes Navne. Jeg henstiller dette til Overvejelse for den højtærede Undervisningsminister.

Jeg skal dernæst nævne det særlige Hensyn, Udvalget paa Ministerens Foranledning har ønsket at tage til Forsøget paa at oprette en Byhøjskole, hvor Elever kan deltage i Højskoleundervisningen og i Højskolens Hjemliv, samtidig med at de har erhvervs-mæssigt Arbejde. Da Forsøget stadig maa anses for at være i Begyndelsesstadiet, maa de særlige Hensyn ogsaa være at anse som midlertidig Fødselshjælp for saadanne Skoler.

Endelig skal jeg omtale en meget betydende Ændring i tiltrædende Forstanderes Tildeling af Alderstillæg. Efter gældende Lov kan en Lærer ikke ved Overgang til Forstanderstilling medtage sin Anciennitet som Lærer. Det føles noget uretfærdigt, at en Lærer, der har opnaaet fuld Anciennitet for Alderstillæg paa 1 800 Kr., mister hele denne Anciennitet, naar han i ældre Alder gaar ind til Forstanderstillingen. Det føles især haardt ved de smaa Skoler, hvor Forstandernes Indtægter fra en lovfæstet Sikkerhed gaar over til en ofte trykkende Usikkerhed. Jeg vil da mene, at der med den foreslaaede Ændring, hvorved Ancienniteten bevares, er ydet de mindre Skoler en ikke ubetydelig Hjælp.

Vedrørende 5 Maaneders Lærere og deres Krav om at faa Alderstillæg udbetalt efter 5 Aars Forløb skal jeg henvise til Betænkningen, hvor der staar: Til den kommende Revision „er Spørgsmaalet om Ændring i Udbetalingen af Alderstillæg til Lærere med kun 5 Maaneders Undervisning aarligt henlagt, da der ikke kunde opnaas Enighed om Ændring i den nu gennemførte Udvalgsbehandling.“

Jeg har dermed gjort Rede for Ændringsforslagene og skal sluttelig kun tilføje nogle faa almene Betragtninger.

Den danske Folkehøjskole har opnaaet Anerkendelse fra alle Befolkningsslag og alle politiske Partier. Men den kan hverken leve af denne Anerkendelse eller af Statens rundeliggende økonomiske Støtte. Den maa stadig vise sin Evne til paa afgørende Maade at gøre sin Indsats i Folkeopdragelsen. Den maa være i levende Forbindelse med de Strømninger paa godt og ondt, der rører sig i Folkelivet, for samtidig at kunne fremme og hemme disse. Den kan ikke overlade til Professor Hal Koch og Professor Vilhelm Grønbech at tale de fri Ord, der snart til-